

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету
від 17.01.2020, протокол № 1

ПОЛОЖЕННЯ
про формування переліку та обрання навчальних дисциплін
здобувачами вищої освіти
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»
(зі змінами та доповненнями, затвердженими Вченою радою
від 22.04.2021, протокол № 7)

Дніпро
2021

ЗМІСТ

1. ПЕРЕДМОВА	3
1.1. Розробники.....	3
1.2. Рецензенти	3
1.3. Нормативні документи	3
1.4. Загальні положення.....	3
1.5. Призначення Положення.....	6
2.ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН.....	6
3.ПРОЦЕДУРА ОБРАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН.....	8
4.ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ВИБІРКОВОЮ ЧАСТИНОЮ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ.....	10
ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ.....	12

1. ПЕРЕДМОВА

1.1. Розробники

Азюковський О.О., перший проректор;
Бардась А.В., директор навчально-наукового інституту економіки;
Заболотна Ю.О., начальник навчально-методичного відділу;
Касян С.Я., завідувач кафедри маркетингу;
Павличенко А.В., завідувач кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища;
Удовик І.М., завідувачка кафедри програмного забезпечення комп'ютерних систем;
Терешкова О.А., доцент кафедри загальної та структурної геології;
Ципленков Д.В., завідувач кафедри електротехніки.

1.2. Рецензенти

Іванов О.Б., директор навчально-наукового інституту електроенергетики;
Салова В.О., начальник навчального відділу;
Трифонов О.В., декан факультету менеджменту.

1.3. Нормативні документи

Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджено наказом МОН України від 11.07.2019 № 977 [Електронний ресурс]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19>

Глосарій. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. – [Електронний ресурс]: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/01/Глосарій.pdf>

Положення про організацію освітнього процесу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», затверджено Вченою радою 25.10.2019, протокол № 20.

Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка», затверджено Вченою радою 18.09.2018, протокол № 11.

1.4. Загальні положення

1.4.1. Вибір навчальних дисциплін здобувачем вищої освіти здійснюється у межах, визначених відповідною освітньою (освітньо-професійною або освітньо-науковою) програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25% загальної кількості кредитів ЄКТС.

При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право обирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з деканом факультету (директором інституту).

Задля формування високої внутрішньої культури якості освітнього процесу в Університеті запроваджується комплексна процедура вибірковості навчальних дисциплін, що базується на принципах Liberal Art Education. Вибірковість навчальних дисциплін дозволяє повністю забезпечувати права здобувачів вищої освіти, сприяє розвитку їх особистості, становленню здобувачів вищої освіти як повноцінних членів сучасного суспільства. Вибірковість також певною мірою застосовується для посилення практичних навичок студентів¹.

1.4.2. Загальний обсяг вибіркової частини освітньої програми та навчального плану має становити:

для першого (бакалаврського) рівня:

- нормативний термін навчання від 60 до 120 кредитів ЄКТС;
- скорочений термін навчання від 60 до 120 кредитів ЄКТС;

для другого (магістерського) рівня:

- за освітньо-професійною програмою від 22,5 до 58,5 кредитів ЄКТС;
- за освітньо-науковою програмою від 30 до 78 кредитів ЄКТС;

для третього (освітньо-наукового) рівня:

- не менше 10 кредитів ЄКТС, якщо обсяг освітньої програми 40 кредитів ЄКТС;
- не менше 15 кредитів ЄКТС, якщо обсяг освітньої програми 60 кредитів ЄКТС.

1.4.3. Вибіркова частина освітньої програми та навчального плану має містити дві складові: дисципліни, які спрямовані на розвиток Soft Skills,² та вибіркові фахові

---

¹ С.М. Квіт. Виступ на регіональному семінарі НА для експертів з акредитації освітніх програм та членів Галузевих експертних рад, 24.01.2020 р., НТУ «Дніпровська політехніка».

² Soft skills (т.зв. «м'які навички», «соціальні навички» чи «навички успішності») дозволяють випускникам ЗВО бути успішними на своєму робочому місці. До soft skills зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості deadline (вчасного виконання поставлених завдань), здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення, креативність і т. ін. Іноді до соціальних навичок також зараховують знання іноземних мов, в першу чергу, англійської мови. ЗВО повинен мати власну політику стосовно розвитку soft skills у своїх здобувачів вищої освіти та викладачів. Ця політика також зумовлює співпрацю з працедавцями та випускниками, впливає на репутаційний капітал ЗВО. Іноді вживається синонімічний термін transferable skills (навички, що їх можна переносити). Мова йде про навички, що вважаються цінними на будь-якому робочому місці, незалежно від професійної сфери. Джерело: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Офіційний сайт. Глосарій. – [Електронний ресурс]. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/01/Глосарій.pdf>.

Критерії оцінювання якості освітньої програми. Додаток до Положення про акредитацію освітніх програм, за яким здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (пункт 6 розділу І). Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми п 6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям. – [Електронний ресурс].:URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/09/Критерії.pdf>.

дисципліни, що обрані для вивчення здобувачами із запропонованого переліку вибіркових навчальних дисциплін (далі – Перелік).

1.4.4. Загальний обсяг дисциплін, які спрямовані на розвиток Soft Skills: для першого (бакалаврського) рівня – 12 кредитів ЄКТС; для другого (магістерського) рівня – 4 кредити ЄКТС; для третього (освітньо-наукового) рівня – 4 кредити ЄКТС.

1.4.5. Розподіл загального обсягу дисциплін, які спрямовані на розвиток Soft Skills, з урахуванням терміну навчання за рівнями вищої освіти наведений у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Розподіл загального обсягу дисциплін, які спрямовані на розвиток Soft Skills

Рівень вищої освіти	Термін навчання	Обсяг навчальних дисциплін за курсами навчання, ЄКТС			
		1 курс	2 курс	3 курс	4 курс
перший (бакалаврський)	нормативний			8	4
	скорочений		8	4	
другий (магістерський)	нормативний	4			
третій (освітньо-науковий)	нормативний		4		

1.4.6. Вибіркова частина освітньої програми за відповідним рівнем вищої освіти в залежності від обсягу освітньої програми та терміну навчання планується робочою групою з розробки освітньої програми, для:

- першого (бакалаврського) рівня (нормативний термін навчання) – починаючи з другого курсу;
- першого (бакалаврського) рівня (скорочений термін навчання) – починаючи з весняного семестру першого курсу;
- другого (магістерського) рівня (за освітньо-професійною програмою) – на першому (весняний семестр) та/або другому курсі;
- другого (магістерського) рівня (за освітньо-науковою програмою) – у весняному семестрі першого курсу та на другому курсі;
- третього (освітньо-наукового) рівня – на другому курсі.

1.4.7. Розподіл обсягу вибіркового фахових дисциплін за курсами навчання визначає робоча група при розробці освітньої програми та навчального плану.

1.4.8. Вибіркова частина освітньої програми в повному обсязі включається до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

1.4.9. Індивідуальний навчальний план формується за результатами особистого вибору здобувачем вищої освіти дисциплін в обсязі, передбаченому відповідною освітньою програмою, з урахуванням вимог освітньої програми щодо вивчення її обов'язкових компонентів.

1.4.10. Індивідуальний навчальний план є обов'язковим для виконання здобувачем вищої освіти.

1.5. Призначення Положення

Положення визначає:

- порядок формування переліку вибірових навчальних дисциплін (розділ 2);
- процедуру обрання здобувачами вищої освіти вибірових навчальних дисциплін (розділ 3);
- організацію освітнього процесу за вибіровою частиною освітніх програм (розділ 4).

2. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

2.1. Перелік вибірових навчальних дисциплін формується окремо за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями на навчальний рік у межах факультету (інституту).

Перелік вибірових навчальних дисциплін формується за третім (освітньо-науковим) рівнем на навчальний рік у межах відділу аспірантури і докторантури.

До Переліку включаються дисципліни, які спрямовані на розвиток Soft Skills, та вибірові фахові дисципліни.

Обсяг вибірових дисциплін, як правило, має бути кратний 4 кредитам ЄКТС.

Оновлення Переліку здійснюється кожного навчального року.

Для формування (оновлення) Переліку здійснюються заходи, що подані в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Заходи з формування (оновлення) переліку вибірових навчальних дисциплін

№	Заходи	Відповідальні
1	Створення робочої групи з розгляду пропозицій викладачів кафедр щодо переліку вибірових навчальних дисциплін	Декан факультету (директор інституту), завідувач аспірантури і докторантури
2	Надання на розгляд робочої групи матеріалів стосовно методичного та кадрового забезпечення навчальних дисциплін, які планується включити до Переліку	Завідувачі кафедр
3	Формування переліку вибірових навчальних дисциплін	Робоча група
4	Затвердження переліку вибірових навчальних дисциплін для вивчення на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях	Вчена рада факультету (інституту)

№	Заходи	Відповідальні
5	Затвердження переліку вибіркових навчальних дисциплін для вивчення на третьому (освітньо-науковому) рівні	Завідувач аспірантури і докторантури

2.2. Для розгляду пропозицій кафедр щодо формування та оновлення Переліку за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями розпорядженням декана факультету (директора інституту) створюється робоча група, до складу якої включаються декан (директор) або його заступник, завідувачі кафедр факультету (інституту), представники студентства.

Для розгляду пропозицій кафедр щодо формування та оновлення Переліку за третім (освітньо-науковим) рівнем розпорядженням завідувача аспірантури і докторантури створюється робоча група, до складу якої включаються завідувач аспірантури і докторантури, керівники аспірантів, представники здобувачів ступеня доктора філософії.

2.3. На розгляд робочій групі вибіркові навчальні дисципліни мають право пропонувати кафедри Університету, які мають відповідне кадрове, навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення.

2.4. Кафедра повинна подати на розгляд робочій групі:

- робочу програму навчальної дисципліни та силабус;
- кадрове забезпечення викладання навчальної дисципліни відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти;
- інші елементи навчально-методичного забезпечення дисципліни (авторські / у співавторстві), що затверджені рішенням кафедри.

2.5. Сформований Перелік за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями затверджується вченою радою факультету (інституту) і надається до навчально-методичного відділу та до інформаційно-комп'ютерного комплексу (ІКК) для оприлюднення на офіційному вебсайті Університету.

Сформований Перелік за третім (освітньо-науковим) рівнем затверджується завідувачем аспірантури і докторантури та надається до навчально-методичного відділу і до інформаційно-комп'ютерного комплексу (ІКК) для оприлюднення на офіційному вебсайті Університету.

2.6. Завідувачі кафедр відповідно до затвердженого Переліку забезпечують оприлюднення на офіційному вебсайті Університету робочих програм, силабусів та інших матеріалів навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін.

3. ПРОЦЕДУРА ОБРАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

3.1. Кожен здобувач вищої освіти має право персонально обрати із Переліку бажані для вивчення навчальні дисципліни, в обсязі, встановленому для відповідної

освітньої програми.

3.2. Вибір дисциплін із Переліку здійснюється здобувачами вищої освіти на кожен навчальний рік шляхом подання до деканату (відділу аспірантури і докторантури) письмової заяви, електронного листа тощо.

3.3. Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти, які навчаються на відповідному рівні вищої освіти, з урахуванням терміну навчання здійснюється:

- для першого (бакалаврського) рівня (нормативний термін навчання) – у навчальному році, що передує року їх вивчення;
- для першого (бакалаврського) рівня (скорочений термін навчання) – на першому курсі в осінньому семестрі для їх вивчення у весняному семестрі, а для вивчення на наступних курсах – у навчальному році, що передує року їх вивчення;
- для другого (магістерського) рівня (за освітньо-професійною програмою) – на першому курсі в осінньому семестрі для їх вивчення у весняному семестрі та/або у весняному семестрі для їх вивчення на другому курсі;
- для другого (магістерського) рівня (за освітньо-науковою програмою) – на першому курсі в осінньому семестрі для їх вивчення у весняному семестрі та у весняному семестрі для їх вивчення на другому курсі;
- для третього (освітньо-наукового) рівня – на першому курсі у весняному семестрі (під час проміжної атестації) для їх вивчення на другому курсі.

3.4. Інформування здобувачів вищої освіти щодо запропонованого Переліку здійснюється через інститут кураторства, деканати, відділ аспірантури і докторантури, гарантів освітніх програм, а також кафедри, що будуть викладати вибіркові дисципліни. Викладачі кафедр презентують змістовну частину вибіркового навчальних дисциплін, надають інформацію щодо їх ролі в забезпеченні професійної підготовки й визначають вимоги до базових знань для їх вивчення.

3.5. Мінімальну чисельність здобувачів вищої освіти необхідну для формування груп з вивчення:

- вибіркового фахових навчальних дисциплін визначає робоча група з формування (оновлення) Переліку;
- вибіркового навчальних дисциплін, які спрямовані на розвиток Soft Skills, становить, як правило, не менше ніж п'ятнадцять осіб для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів та не менше ніж п'ять осіб для третього (освітньо-наукового) рівня.

Потоки для викладання вибіркового навчальних дисциплін, які спрямовані на розвиток Soft Skills, можуть комплектуватися зі здобувачів вищої освіти різних спеціальностей та факультетів (інститутів).

3.6. У випадку, якщо здобувач вищої освіти обрав з Переліку таку дисципліну, для вивчення якої не формується група внаслідок невідповідності чисельності здобувачів мінімально встановленій, то він має зробити додатковий (повторний) вибір з переліку вибіркового навчальних дисциплін, за якими вже сформовані групи для викладання.

3.7. Обрання навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти із Переліку

проводиться на засадах прозорості та студентоцентризму і вимагає дотримання процедури, поданої в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Процедура обрання здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін

№	Заходи	Відповідальні
1	Оприлюднення переліку вибірових навчальних дисциплін кожного факультету (інституту) на вебсайті Університету	Робоча група, ІКК
2	Інформування здобувачів вищої освіти щодо запропонованого переліку вибірових навчальних дисциплін	Деканати, відділ аспірантури і докторантури, кафедри
3	Обрання кожним здобувачем вищої освіти бажаних дисциплін із Переліку з огляду на кількість кредитів ЄКТС відповідно до освітньої програми	Здобувачі вищої освіти, деканати, відділ аспірантури і докторантури
4	Визначення переліку вибірових фахових навчальних дисциплін для викладання	Деканати, відділ аспірантури і докторантури
5	Визначення переліку вибірових навчальних дисциплін, які спрямовані на розвиток Soft Skills, для викладання	Навчально-методичний відділ
6	Оприлюднення на вебсайті Університету переліку вибірових навчальних дисциплін для викладання	ІКК
7	Формування списків здобувачів вищої освіти для вивчення обраних фахових дисциплін	Деканати, відділ аспірантури і докторантури
8	Формування списків здобувачів вищої освіти для вивчення обраних дисциплін, які спрямовані на розвиток Soft Skills	Навчально-методичний відділ
9	Додаткове обрання здобувачами вищої освіти дисциплін із переліку для викладання, якщо їхній попередній вибір не реалізується через невідповідність мінімально встановленій чисельності здобувачів у групі	Деканати, відділ аспірантури і докторантури, навчально-методичний відділ
10	Формування остаточних списків здобувачів вищої освіти для вивчення вибірових навчальних дисциплін	Деканати, відділ аспірантури і докторантури, навчально-методичний відділ

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ВИБІРКОВОЮ ЧАСТИНОЮ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

4.1. Здобувач вищої освіти, який з поважної причини не обрав дисципліни у встановлені терміни, має право визначитися з вибором дисциплін протягом першого тижня навчання поточного навчального року, але в межах сформованих потоків.

4.2. Самочинна відмова здобувача вищої освіти від вивчення попередньо обраних ним навчальних дисциплін призводить до виникнення академічної заборгованості, процедуру ліквідації якої регулює «Положення про організацію освітнього процесу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

4.3. Формою підсумкового контролю з вибіркового навчальних дисциплін, як правило, є диференційований залік.

4.4. Презарахування та визнання результатів навчання за вибірковою частиною освітніх програм у разі поновлення та переведення здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Основні заходи з організації освітнього процесу за вибірковою частиною освітньої програми наведені в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Організація освітнього процесу за вибірковою частиною освітньої програми

№	Заходи	Відповідальні
1	Формування річних індивідуальних навчальних планів відповідно до вибіркової частини освітньої програми	Деканати
2	Внесення до індивідуальних планів роботи аспірантів обраних для вивчення дисциплін	Відділ аспірантури і докторантури, аспіранти
3	Затвердження індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти	Декани факультетів (директори інститутів),
4	Формування груп та потоків здобувачів вищої освіти для вивчення вибіркового навчальних дисциплін, які спрямовані на розвиток Soft Skills	Навчально-методичний відділ
5	Формування груп та потоків здобувачів вищої освіти для вивчення вибіркового фахових навчальних дисциплін	Деканати, відділ аспірантури і докторантури
6	Внесення назв та параметрів (кількість кредитів ЄКСТ, аудиторні години за видами навчальних занять, форма	Навчально-методичний відділ

№	Заходи	Відповідальні
	підсумкового контролю) вибіркового навчальних дисциплін, що спрямовані на розвиток Soft Skills, до навчальних планів на поточний навчальний рік	
7	Внесення назв та параметрів (кількість кредитів ЄКСТ, аудиторні години за видами навчальних занять, форма підсумкового контролю) вибіркового фахових навчальних дисциплін до навчальних планів на поточний навчальний рік	Деканати, відділ аспірантури і докторантури, випускові кафедри
8	Складання та надання нарядів кафедрам на виконання навчального навантаження за вибілковими дисциплінами, які спрямовані на розвиток Soft Skills	Навчально-методичний відділ
9	Складання та надання нарядів кафедрам на виконання навчального навантаження за фаховими вибілковими дисциплінами	Деканати, відділ аспірантури і докторантури
10	Складання та надання нарядів диспетчерській службі на складання розкладу занять за вибілковими дисциплінами, які спрямовані на розвиток Soft Skills	Навчально-методичний відділ
11	Складання та надання нарядів диспетчерській службі на складання розкладу занять за вибілковими фаховими дисциплінами	Деканати, відділ аспірантури і докторантури

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу Університету та оприлюднюється на офіційному вебсайті Університету.

Положення підлягає перегляду та доопрацюванню, відповідно до змін нормативно-правових актів України в сфері вищої освіти.

Зміни та доповнення до Положення розглядаються та затверджуються Вченою радою Університету.

Відповідальність за впровадження Положення несуть перший проректор, декани факультетів (директори інститутів) та завідувач аспірантури і докторантури.

Азюковський Олександр Олександрович
Бардась Артем Володимирович
Заболотна Юлія Олександрівна
Касян Сергій Якович
Павличенко Артем Володимирович
Удовик Ірина Михайлівна
Терешкова Ольга Анатоліївна
Ципленков Дмитро Володимирович

ПОЛОЖЕННЯ
про формування переліку та обрання навчальних дисциплін
здобувачами вищої освіти
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

Видано у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842 від 11.06.2004
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19.